

Zeszyty Naukowe Wydziału Ekonomii i Finansów
Uniwersytetu Technologiczno-Humanistycznego
im. Kazimierza Pułaskiego w Radomiu
Studia Ekonomiczne, Prawne i Administracyjne
Zeszyt 1 (2023)
DOI <https://doi.org/10.24136/sepia.2023.003>

Vladyslav Tatarinov*

Liberalizacja i ograniczenia przepływu kapitału

Streszczenie

W artykule omówiono międzynarodowe przepływy kapitału poparte przykładami, opisano teoretyczne i praktyczne zasady, kryteria klasyfikacji. Opisana została liberalizacja i ograniczenia przepływu kapitału, zbadano rodzaje ograniczeń i przedstawiono ich klasyfikację. Opisano teoretycznie zasady bezpośrednich inwestycji zagranicznych. Przeanalizowano bezpośrednie inwestycje zagraniczne za ostatnie pięć lat na różnych kontynentach, w różnych częściach świata oraz krajach o rozwiniętych i rozwijających się gospodarkach, a także opisano korzyści i straty wpływu BIZ na gospodarkę kraju przywożącego i wywożącego kapitał.

Słowa kluczowe: przepływy kapitału, BIZ, liberalizacja, świat, globalizacja

WSTĘP

Globalne przepływy kapitałowe, będące jednym z przejawów daleko posuniętej globalizacji, liberalizacji i integracji światowych rynków finansowych, odgrywają znaczącą rolę w kształtowaniu procesów zachodzących w gospodarce światowej i wpływają na sytuację poszczególnych państw narodowych. Zainteresowanie przepływami kapitału pojawia się zarówno w czasie dobrej koniunktury, jak i dekonunktury (Ostrowska, 2012, s. 24).

Jedną z najważniejszych zmian w międzynarodowych stosunkach finansowych, wywołaną kryzysami finansowymi w latach 90. XX wieku, było odwrócenie wcześniejszych kierunków transferu środków finansowych – kraje rozwijające się przekształciły się z importerów w eksporterów kapitału netto. Normalnie występujący

* Student studiów II stopnia, kierunek Finanse i Rachunkowość, Uniwersytet Technologiczno-Humanistyczny im. Kazimierza Pułaskiego w Radomiu, Wydział Ekonomii i Finansów, e-mail: tatarinov.vlad1995@gmail.com

proces zasilania krajów rozwijających się oszczędnościami państw bogatych ustąpił miejsca odwrotnemu procesowi, polegającemu na tym, że kraje biedne udostępniały swoje środki krajom bogatym.

Celem pracy jest zbadanie aspektów teoretycznych i praktycznych, popartych przykładami związanymi z międzynarodowymi przepływami kapitału. Zbadano i przeanalizowano inwestycje zagraniczne w kontekście krajów rozwiniętych i rozwijających się na różnych kontynentach i w różnych częściach świata, a także opisano korzyści i straty wpływu BIZ na te gospodarki. Scharakteryzowano, opisano i przeanalizowano także problemy BIZ oraz ich dynamikę.

1. MIĘDZYNARODOWE PRZEPLYWY KAPITAŁU

Główną przyczyną eksportu kapitału z krajów rozwijających się była akumulacja rezerw walutowych, natomiast kapitał zagraniczny w innych formach nadal zasilał gospodarki tych państw (Bilewicz, 2018, s. 31).

Międzynarodowe przepływy kapitału - wszelkie ruchy kapitału, które swoje odzwierciedlenie znajdują w bilansie obrotów gospodarczych z zagranicą i są ujmowane w rachunku bilansu płatniczego danego kraju. Ruchy kapitału mogą wynikać z:

- zakupu towarów i usług za granicą,
- udzielania lub otrzymywania zagranicznych kredytów handlowych i pożyczek finansowych,
- zakupu i sprzedaży zagranicznych papierów wartościowych,
- zakładania przedsiębiorstw w jednym kraju przez rezydentów drugiego kraju.

Najważniejsze motywy eksportu kapitału to:

- obniżenie kosztów produkcji w wyniku dostępu do tańszych zasobów zagranicznych oraz redukcja obciążeń fiskalnych i opłat ekologicznych,
- uzyskanie za granicą wyższej niż w kraju stopy zwrotu z inwestycji przy uwzględnieniu towarzyszącego temu ryzyka,
- wykorzystanie posiadanej przewagi technologicznej do poszerzenia rynków zbytu, zwiększenia skali produkcji i obniżenia tą drogą kosztów jednostkowych,
- dywersyfikacja ryzyka i skorzystanie z wysokiej dynamiki wzrostu gospodarczego na rynkach wschodzących.

Międzynarodowe przepływy kapitału można podzielić według kryteriów, które przedstawia poniższa tabela.

Tab. 1. Kryteria klasyfikacji międzynarodowych przepływów kapitału

Kryterium klasyfikacji	Rodzaje międzynarodowych przepływów kapitału
Motywy przepływu	Przepływy kapitału w szerokim znaczeniu Przepływy kapitału w wąskim znaczeniu
Okres przepływu	Krótkookresowy ruch kapitału Długookresowy ruch kapitału
Pochodzenie kapitału	Przepływ kapitału ze źródeł publicznych Przepływ kapitału ze źródeł prywatnych
Forma wywożonego kapitału	Lokaty na rynku walutowym Kredyty handlowe Inwestycje portfelowo Kredyty finansowe Inwestycje bezpośrednie

Źródło: Opracowanie własne na podstawie literatury przedmiotu

Ze względu na podmioty uczestniczące w międzynarodowym obrocie kapitałowym oraz motywy, którymi się kierują, dokonując operacji wywozu lub przywozu z zagranicy, wyróżnia się (Marchewka, 2011):

- przepływy kapitału w szerokim znaczeniu;
- przepływy kapitału w wąskim znaczeniu.

Przepływ kapitału w szerokim znaczeniu - wszelki odnotowywany w bilansie płatniczym ruch kapitału przez granicę:

1. Podmiotami mogą być: przedsiębiorstwa, gospodarstwa domowe, banki komercyjne, budżety różnych szczebli oraz banki centralne;
2. Banki centralne dokonują eksportu lub importu kapitału dla osiągnięcia celów związanych z polityką makroekonomiczną państwa.

Przepływ kapitału w wąskim znaczeniu - podejmowany jest z motywu zysku przez podmioty inne niż banki centralne (ruch kapitału podejmowany z motywem zysku przez podmioty gospodarcze).

Ze względu na okres na jaki występuje wywóz lub przywóz kapitału wyróżnia się (Marchewka, 2011):

- krótkookresowy ruch kapitału – okres spłaty wywiezionego lub przywiezionego kapitału nie przekracza jednego roku (kredyty handlowe, niektóre kredyty finansowe oraz krótkookresowe lokaty na rynku walutowym)
- długookresowy ruch kapitału – okres spłaty przekracza jeden rok (inne rodzaje kredytów).

Ze względu na pochodzenie kapitału wyróżnia się:

- Przepływ kapitału ze źródeł publicznych – z budżetów różnego rodzaju agend rządowych, budżetów lokalnych oraz budżetów organizacji międzynarodowych (Bank Światowy, MFW, EBOR). Kredyty z tych źródeł udzielane są z myślą o realizacji założonych celów regionalnych czy makroekonomicznych. Na ogół są korzystniejsze od udzielanych przez instytucje prywatne.
- Przepływ kapitału ze źródeł prywatnych – formy wywozu kapitału przez przedsiębiorstwa, banki komercyjne, osoby prywatne.

Ten rodzaj transferu kapitału może mieć charakter długo i krótkookresowy. Jego głównym celem jest chęć osiągnięcia zysku.

Ze względu na formę wywożonego kapitału:

- Lokaty na rynku walutowym (krótkookresowe lokowanie kapitału na zagranicznym rynku w formie depozytów krótkoterminowych oraz niektórych papierów wartościowych) w celu wykorzystania istniejących między poszczególnymi krajami różnic w stopach procentowych, a także różnic kursowych i tym samym zysku większego, niż byłoby to możliwe, inwestując na rynku krajowym;
- Kredyty handlowe (związane z wymianą towarową, udzielane przez eksportera importerowi). Mają na celu zwiększenie konkurencyjności danego towaru. Często stosuje się je w obrocie gotowymi obiektami przemysłowymi, statkami, samolotami oraz w stosunkach krajów uprzemysłowionych z krajami się rozwijającymi;
- Inwestycje portfelowe (długookresowe lokaty w zagranicznych papierach wartościowych, np. zakup akcji zagranicznych przedsiębiorstw i obligacje). Są podejmowane w celu uzyskania przychodu z zainwestowanych środków lub zysków kapitałowych.
- Kredyty finansowe (postawienie do dyspozycji kredytobiorcy kreślonych środków finansowych bez ograniczenia dotyczącego sposobu ich spożycia). Tę formę pożyczek finansowych przybierają przede wszystkim kredyty udzielane przez banki, agendy rządowe czy organizacje międzynarodowe.
- Inwestycje bezpośrednie (podejmowanie od podstaw samodzielnej działalności gospodarczej za granicą lub też przejmowanie kierownictwa istniejącego przedsiębiorstwa).

2. LIBERALIZACJA I OGRANICZENIA PRZEPIYWU KAPITAŁU

Swoboda przepływu kapitału między krajami oznacza możliwość nieskrępowanego dokonywania przez podmioty z tych krajów płatności zagranicznych z wszelkich tytułów, wynikających zarówno z transakcji przeprowadzanych w ramach obrotów bieżących, jak i kapitałowych. Zgodnie z powszechnie stosowaną nomen-

klaturą Międzynarodowego Funduszu Walutowego (MFW) ogół przepływów kapitałowych notowanych w bilansie płatniczym klasyfikowany jest na rachunku obrotów bieżących (*current account*) oraz na rachunku obrotów finansowych i kapitałowych (*capital and financial account*). Liberalizacja przepływu kapitału w ramach obrotów bieżących została już w gospodarce światowej dokonana i ta kwestia nie podlega dalszym rozważaniom. Proces znoszenia ograniczeń w zakresie obrotów kapitałowych nie został jeszcze zakończony, choć jest znacznie zaawansowany. W tym miejscu konieczne jest wyjaśnienie dotyczące przyjętego w artykule nazewnictwa. Jak wskazano, zgodnie z klasyfikacją MFW oprócz obrotów bieżących wyróżnia się obroty finansowe i kapitałowe. Do transakcji klasyfikowanych jako kapitałowe zaliczane są transfery kapitałowe (w tym m.in. rządowe oraz związane z migracją osób) czy transakcje dotyczące aktywów niefinansowych bądź nieprodukcyjnych (np. zakup marek, patentów, umowy dzierżawy ziemi). Na rachunku obrotów finansowych notowane są natomiast transakcje w zakresie inwestycji bezpośrednich, inwestycji pośrednich (portfelowych), innych inwestycji (m.in. kredyty, pożyczki, depozyty) i aktywów rezerwowych (tj. złoto monetarne, SDR, aktywa zagraniczne). Taka klasyfikacja została wprowadzona przez MFW w 1993 r. (IMF 1993). Wcześniej transakcje określane obecnie jako „finansowe” nazywane były „kapitałowymi”. Mimo tej zmiany nadal funkcjonuje powszechnie określenie „obroty kapitałowe”. Oznacza to, że praktycznie w całej literaturze ekonomicznej poświęconej problematyce przepływów kapitałowych używane jest nieprawidłowe nazewnictwo (Janicka 2008 s. 35). Problem ten dostrzega MFW, który obecnie pracuje nad nowelizacją (szósta edycja) „*Balance of Payments Manual*”, zachowując jednak wprowadzoną w piątej edycji klasyfikację obrotów finansowych i kapitałowych. Niniejszy artykuł dotyczy kwestii liberalizacji obrotów finansowych. Aby jednak stosowana w nim terminologia była zbieżna z powszechnie stosowaną, w artykule będzie konsekwentnie używany termin „obroty kapitałowe”. W innym przypadku poważnie utrudniona byłaby prezentacja wyników badań, których autorzy używają pojęcia „obroty kapitałowe”, mając faktycznie na myśli „obroty finansowe”. Liberalizacja obrotów kapitałowych obejmuje wyłącznie transakcje w zakresie inwestycji bezpośrednich, inwestycji pośrednich i pozostałych inwestycji, nie dotyczy zaś transferów rezerw międzynarodowych. Z punktu widzenia liberalizacji przepływów kapitałowych istotny jest podział inwestycji ze względu na czas zaangażowania środków finansowych na danym rynku. Inwestycje do 1 roku uważane są za krótkoterminowe, a inwestycje powyżej 1 roku – za długoterminowe. Inwestycje bezpośrednie, ze względu na swój charakter, postrzegane są wyłącznie jako inwestycje długoterminowe. Inwestycje portfelowe mogą mieć charakter zarówno krótko-, jak i długoterminowy. Przeprowadzenie wyraźnej granicy między nimi niekiedy może być jednak trudne (np. zakup obligacji 10-letnich przez inwestora, który odsprzedaje je innemu podmiotowi przed upływem roku – choć instrument finansowy ma charakter długoterminowy, samą inwestycję trzeba uznać za krótkoterminową). Podobnie wygląda sytuacja z innymi inwestycjami – kredyty także mogą mieć charakter krótko –

lub długoterminowy. Jak widać z powyższej krótkiej charakterystyki, w ramach obrotów kapitałowych mieści się ogromna różnorodność transakcji, które mogą wywierać różny wpływ na gospodarki krajów kapitałodawców i kapitałobiorców (Janicka 2008 s. 35).

Liberalizacja obrotów kapitałowych jest jedną z czterech podstawowych swobód jednolitego rynku UE. Jest nie tylko najmłodszą ze wszystkich swobód, ale ma również największy zasięg, ponieważ obejmuje także państwa trzecie. Liberalizacja przepływu kapitału postępowała stopniowo. W wyniku przyjęcia traktatu z Maastricht od początku 2004 r. nie wolno ograniczać przepływu kapitału ani płatności, zarówno między państwami członkowskimi, jak i z państwami trzecimi, chociaż mogą istnieć wyjątki.

Podstawa prawna Artykuły 63 i 66 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej (TFUE, <https://www.europarl.europa.eu>).

Jednak nie wszystkie kraje chcą napływu kapitału i aby go uniknąć wprowadzają ograniczenia.

Rodzaje ograniczeń nakładanych na przepływy kapitałowe (Janicka 2008 s. 36):

- dotyczące transakcji kapitałowych i ograniczenia dotyczące transakcji walutowych;
- pełne dotyczące wszystkich transakcji i ograniczenia selektywne dotyczące określonych transakcji;
- obowiązujące na stałe i ograniczenia czasowe;
- nakładane na eksport i na import kapitału;
- administracyjne (bezpośrednich) i rynkowe (pośrednich);
- nakładane powszechnie bądź jednostronnie.

Temat ograniczeń przepływu kapitału został słabo opisany w literaturze i trudno znaleźć informacje na temat ograniczeń przepływu kapitału w poszczególnych krajach. To pytanie jest bardzo istotne dla inwestorów i oceny ryzyka inwestycje kapitałowe.

3. BEZPOŚREDNIE INWESTYCJE ZAGRANICZNE

Bezpośrednie inwestycje zagraniczne (BIZ) to główny element uzupełnienia niedoborów kapitałowych gospodarek, ale także źródło tworzenia nowych miejsc pracy, stymulowania nowych strumieni eksportu, transferowania wiedzy i technologii. Mimo iż skutki napływu kapitału w formie BIZ mogą mieć także charakter negatywny, powszechnie uważa się, że napływ kapitału zagranicznego pobudza wzrost gospodarczy krajów goszczących kapitał (Owczarczuk, 2020, s. 7).

Bezpośrednie inwestycje zagraniczne (BIZ) to jest międzynarodowy przepływ kapitału, w wyniku którego jedna firma tworzy nową firmę lub powiększa swoją filię za granicą. Podejmowanie od podstaw samodzielnej działalności gospodarczej

za granicą lub też przejmowanie kierownictwa już istniejącego przedsiębiorstwa (A. Budnikowski, 2008, s. 20).

Spośród różnych źródeł kapitału zagranicznego bezpośrednio inwestycje zagraniczne uważane są za najbardziej korzystną i bezpieczną formę międzynarodowych przepływów kapitałowych, a także finansowania procesów restrukturyzacyjnych i rozwojowych.

1. Motywy BIZ (Marchewka, 2011):

- Chęć poszerzenia rynków zbytu, ekspansja na rynek światowy.
- Obniżenie kosztów działalności przedsiębiorstwa – np. tania siła robocza, tanie źródła pozyskiwania surowców naturalnych, energii i materiałów.
- Zachęty inwestycyjne – środki ze strony przyjmujących inwestycje, które dostarczają wymiernej, ekonomicznej korzyści przedsiębiorstwu:
 - fiskalne – zniesienie części lub całości obciążeń podatkowych,
 - finansowe – bezpośrednie wsparcie przedsiębiorstw, np. przyznanie kredytów i pożyczek rządowych na preferencyjnych warunkach,
 - inne – służą zwiększeniu rentowności przedsiębiorstwa w sposób niefinansowy, np. obniżenie wymogów dot. środowiska naturalnego, szkolenie pracowników, itp.

Znaczenie BIZ w gospodarce światowej. Znaczny wzrost tempa rozwoju BIZ spowodowały procesy integracyjne, zwłaszcza w Europie Zachodniej. Postęp integracji w ramach EWG, a następnie Unii Europejskiej prowadziły do systematycznej eliminacji ograniczeń ruchu kapitału między krajami Wspólnoty, przyczyniając się tym samym do rozwoju inwestycji bezpośrednich.

2. Wpływ BIZ na gospodarkę kraju wywożącego kapitał. Korzyści

W dłuższym okresie inwestycje dokonywane za granicą mogą prowadzić do poprawy bilansu płatniczego. Gdy filie lub przedsiębiorstwa powstałe dzięki inwestycjom zagranicznym zaczną przynosić zysk. Jeżeli część tego zysku będzie następnie transferowana do kraju pochodzenia kapitału, to wpłynie na poprawę jego bilansu płatniczego. W dłuższym okresie jest możliwy korzystny wpływ wywozu kapitału na wielkość wywozu towarów kraju pochodzenia kapitału, a co za tym idzie, także na poziom zatrudnienia w tym kraju.

3. Wpływ BIZ na gospodarkę kraju wywożącego kapitał. Straty.

W krótkim okresie inwestycje dokonywane za granicą mogą prowadzić do pogorszenia bilansu płatniczego. Wpływ inwestycji zagranicznych na wielkość zatrudnienia w kraju pochodzenia kapitału. W krótkim okresie wpływ ten zależy od tego, czy kapitał wywożony za granicę mógłby być w przypadku braku tego wywozu zastosowany w kraju.

4. Wpływ BIZ na gospodarkę kraju przywożącego kapitał – kraje rozwijające się.
Korzyści.

Inwestycje zagraniczne stają się ważnym środkiem zwiększającym fundusz inwestycji, a co za tym idzie, poziom aktywności gospodarczej i zatrudnienia. Szansa poprawy bilansu płatniczego zarówno w krótkim (w wyniku dopływu kapitału), jak i w długim okresie (w wyniku wzrostu eksportu towarów). Dzięki transferowi technologii, kraje rozwijające się mają możliwość podniesienia poziomu zaawansowania technicznego swojej gospodarki.

5. Wpływ BIZ na gospodarkę kraju przywożącego kapitał – kraje rozwijające się.
Straty.

Brak możliwości dostosowania nowoczesnej technologii do gospodarki kraju – technologia jest zbyt nowoczesna i w związku z tym nie może pośrednio (np. przez więzi kooperacyjne) oddziaływać na przemysł tego kraju. W przypadku chęci osiągnięcia jedynie zysku, pozytywne efekty makroekonomiczne (wzrost produkcji i zatrudnienia) mogą być w znacznym stopniu zniweczone, co często ma miejsce w przypadku korporacji transnarodowych. Wiąże się to z likwidacją krajowego przemysłu produkującego podobne dobra, jak również z oferowaniem społeczeństwu danego kraju towarów o wątpliwej użyteczności.

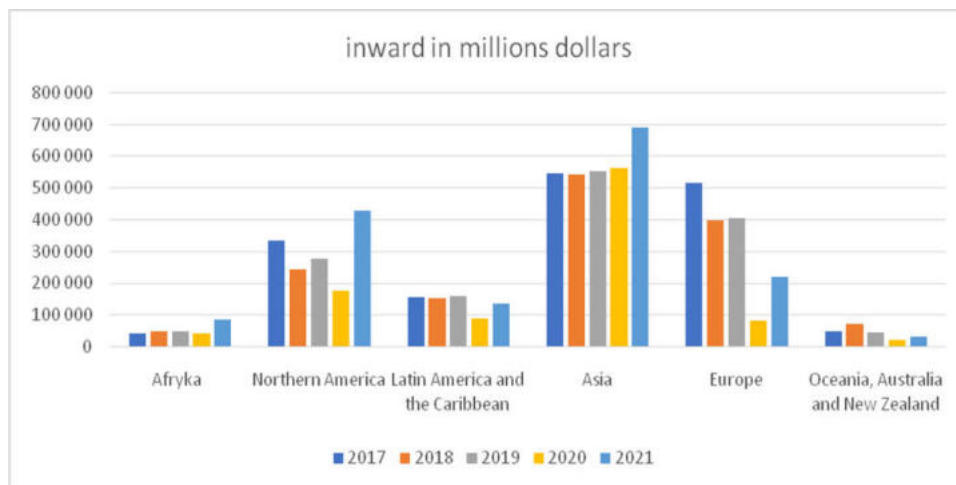
6. Wpływ BIZ na gospodarkę kraju przywożącego kapitał – kraje rozwinięte.
Korzyści.

Źródło transferu technologii. Ze względu na wyższy poziom zaawansowania technicznego, jest to środek wzbogacający istniejącą wiedzę, a nie zasadniczo podnoszący jej poziom. Zwiększenie podaży środków kapitałowych niezbędnych do rozwoju regionów mniej zaawansowanych gospodarczo. Na tego rodzaju korzyści liczą nawet kraje bardzo zasobne w kapitał. Pojawienie się zagranicznego konkurenta przyczyni się do zmniejszenia stopnia monopolizacji danej dziedziny wytwarzania.

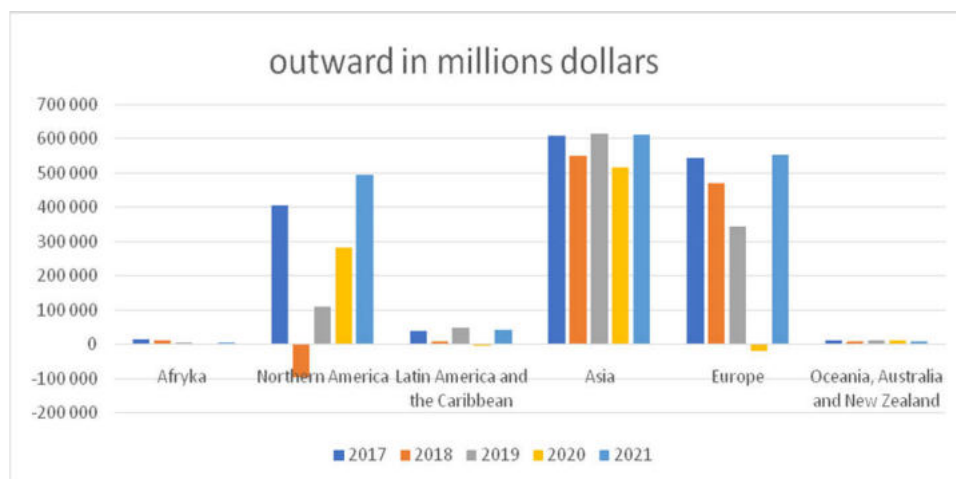
7. Wpływ BIZ na gospodarkę kraju przywożącego kapitał – kraje rozwinięte.
Straty.

Możliwość politycznych następstw zdominowania gospodarki narodowej przez obcych właścicieli, reprezentujących interes narodowy kraju pochodzenia kapitału.

Do analizy wybrano przepływy i odpływy kapitału (włącznie BIZ) dla lat 2017-2021 z podziałem na kontenty, które przedstawiono na wykresach 1 i 2.

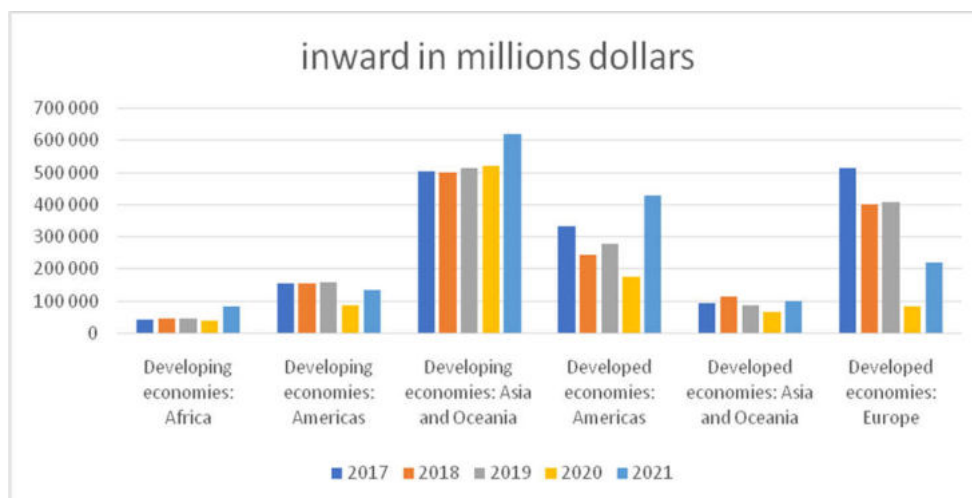
Wykres 1. Przepływy kapitału (włącznie BIZ) dla lat 2017-2021 z podziałem na kontenty
Źródło: dane unctadstat, obliczenie własne

Wykres 2. Odpływy kapitału (włącznie BIZ) dla lat 2017-2021 podzielony na kontenty
Źródło: dane unctadstat, obliczenie własne

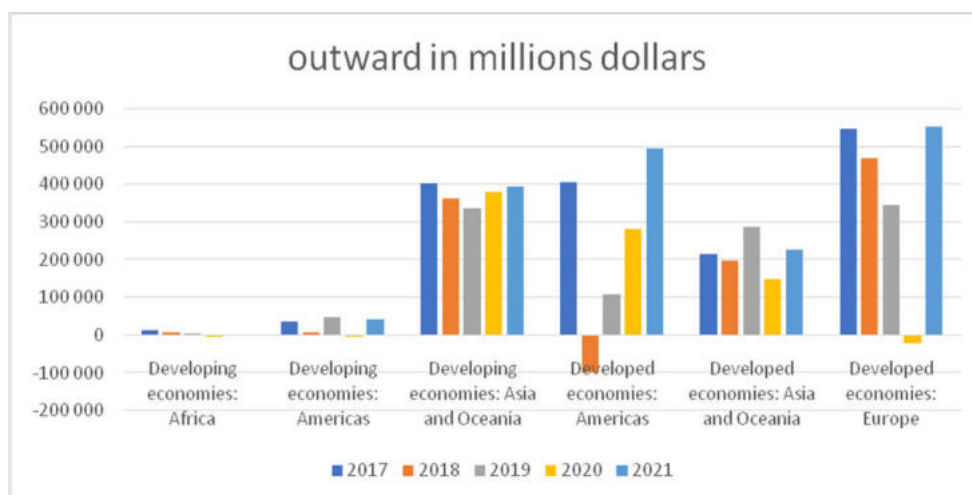
Na podstawie danych z wykresów 1 i 2 można wyciągnąć następujące wnioski: liderem w odpływie i napływie kapitału jest Azja (kraje „azjatyckie tygrysy”). Drugie i trzecie miejsce to odpowiednio Europa i Ameryka Północna. W 2020 r. Europa i w 2018 r. Ameryka Północna można zaobserwować negatywny trend w odpływach kapitału, to może wiązać się z kryzysami finansowymi w Ameryce, także epidemią COVID 19 w Europie.

Do poniższej analizy wybrano porównanie rozwiniętych i rozwijających się gospodarek świata. Do analizy wybrano lata 2017-2021.

Wykres 3. Przepływy kapitału (włącznie BIZ) dla lat 2017-2021 w porównaniu rozwiniętych i rozwijających się gospodarek świata

Źródło: dane unctadstat, obliczenie własne

Wykres 4. Odpływy kapitału (włącznie BIZ) dla lat 2017-2021 w porównaniu rozwiniętych i rozwijających się gospodarek świata

Źródło: dane unctadstat, obliczenie własne

Wśród krajów rozwijających się znajdują się rozwijające się kraje Azji i Oceanii (przywódcy Singapur, China, China, Hong Kong SAR). Wśród gospodarek rozwiniętych prym wiodzie Europa. Po gwałtownym spadku w 2020 r po odpływy kapitału (największy spadek w tych krajach Szwajcaria, Liechtenstein, Holandia razem -211 201 mln dolarów.). W przepływach i odpływach kapitału Stany Zjednoczone przodują wśród rozwiniętych krajów Ameryki Północnej. Jego udział

jest około 5-6 razy większy niż w Kanadzie. Widać, że rozwinięte kraje Azji ponad 2 razy więcej inwestują niż przyjmują (Japonia, Republika Korei).

PODSUMOWANIE

Międzynarodowe przepływy kapitału występują w różnych formach. Jedne z nich funkcjonują w gospodarce światowej od dawna, dlatego nazywa się je formami tradycyjnymi (są to inwestycje bezpośrednie i portfelowe), inne pojawiły się w latach sześćdziesiątych, a rozwinęły w latach osiemdziesiątych XX wieku, dlatego nazywane są nowymi formami inwestowania. Formy te często występują łącznie lub przechodzą jedne w drugie, co powoduje, że ich definicje są różnie interpretowane przez ekonomistów. Szczególnie tzw. nowe formy inwestowania za granicą zaliczane są do takich rodzajów działalności gospodarczej, jak kooperacja przemysłowa, handel, transfer technologii i inne (Ostrowska, 2008, s. 54).

Różnorodność nowych form inwestycji zagranicznych pozwala na dostosowanie ich do potrzeb różnych krajów, szczególnie tych, które obawiają się kontrolowania swojej gospodarki przez inwestycje bezpośrednie. Dlatego stały się one charakterystyczne dla stosunków gospodarczych przedsiębiorstw transnarodowych z krajami rozwijającymi się.

BIBLIOGRAFIA

1. Bilewicz E., (2018), *Kierunki przepływu kapitału zagranicznego w krajach rozwijających się w ostatniej dekadzie*, *Studia i Prace*, WNEIZ US, Nr 53/1.
2. Budnikowski A., (2006), *Międzynarodowe Stosunki Gospodarcze*, PWE, Warszawa. http://www.wzieu.pl/files/mat_dydz/amarchewka/Miedzynarodowe_przeplywy_kapitalu.pdf.
3. United Nations Conference on Trade and Development, UNCTAD <https://unctadstat.unctad.org/wds/TableViewer/tableView.aspx> (dostęp 30.11.2022).
4. Parlament Europejski, Noty tematyczne o Unii Europejskiej, *Swobodny przepływ kapitału*, <https://www.europarl.europa.eu/factsheets/pl/sheet/39/>.
5. Janicka M., (2008), *Liberalizacja przepływów kapitałowych – korzyści i zagrożenia*, *Rynki i Instytucje Finansowe, Bank i Kredyt*, Nr 3.
6. Marchewka A., (2011), *Międzynarodowe stosunki gospodarcze. Międzynarodowe przepływy kapitału*, KGŚiTM, WZIEU, Szczecin.
7. Ostrowska M., (2012), *Globalne przepływy kapitałowe w czasie kryzysu. Znaczenie krajów rozwijających się w przepływach kapitału*, *Ekonomia Economics* Nr 1(18).
8. Ostrowska E., (2008), *Formy międzynarodowych przepływów kapitału – problemy definicji*, *Ekonomia* Nr 16.
9. Owczarczuk M. (2020), *Instytucje a napływ bezpośrednich inwestycji*, Wydawnictwo Uniwersytetu w Białymstoku, Białystok.

Liberalization and Restrictions on Capital Movements

Abstract

The article discusses international capital flows supported by examples, describes theoretical and practical principles and classification criteria. Liberalization and restrictions on capital flows have been described, types of restrictions have been examined and their classification has been presented. Theoretically, the principles of foreign direct investment are described. Foreign direct investments for the last five years on different continents, in different parts of the world and countries with developed and developing economies were analyzed, and the benefits and losses of FDI impact on the economy of the country importing and exporting capital were described.

Keywords: capital flows, FDI, liberalization, world, globalization